

YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN
TUOMIOISTUIMEN MÄÄRÄYS (ensimmäinen jaosto)

17 päivänä joulukuuta 2003 *

Asiassa T-346/03,

Grégoire Krikorian, kotipaikka Bouc-Bel-Air (Ranska),

Suzanne Krikorian, kotipaikka Bouc-Bel-Air, ja

Euro-Arménie ASBL, kotipaikka Marseille (Ranska),

edustajanaan asianajaja P. Krikorian,

kantajina,

vastaan

Euroopan parlamentti, asiamiehinään R. Passos ja A. Baas, prosessiosoite
Luxemburgissa,

* Oikeudenkäyntikieli: ranska.

Euroopan unionin neuvosto, asiamiehinään S. Kyriakopoulou ja G. Marhic,

ja

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään F. Dintilhac ja C. Ladenburger,
prosessiosoite Luxemburgissa,

vastaajina,

jossa kantajat vaativat korvausta aineettomasta vahingosta, joka kantajille on aiheutunut etenkin siitä, että Turkin tasavalta on hyväksytty hakijavaltioksi, jonka tarkoitus on liittyä Euroopan unioniin,

EUROOPAN YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN
TUOMIOISTUIN (ensimmäinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: presidentti B. Vesterdorf sekä tuomarit P. Mengozzi ja M. E. Martins Ribeiro,

kirjaaja: H. Jung,

on antanut seuraavan

määräyksen

Tosiseikat ja asian käsittelyn vaiheet

- 1 Kantajat ovat ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen 9.10.2003 jättämällään kanteella vaatineet korvausta vahingosta, jonka he väittävät itselleen aiheutuneen muun muassa siitä, että Turkin tasavalta on hyväksytty hakijavaltioksi, jonka tarkoitus on liittyä Euroopan unioniin, vaikka kyseinen valtio on kieltäytynyt tunnustamasta Turkissa asuvien armenialaisten kansanmurhaa, johon se oli syyllistynyt vuonna 1915.
- 2 Kantajat vaativat, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin
 - vahvistaa, että Euroopan parlamentin poliittisesta ratkaisusta Armenian kysymykseen 18.6.1987 antama päätöslauselma (EYVL C 190, s. 119; jäljempänä vuoden 1987 päätöslauselma) sitoo oikeudellisesti Euroopan yhteisöä
 - toteaa, että vastaajat ovat rikkoneet yhteisön oikeutta riittävän ilmeisellä tavalla ja kantajien vahingoksi

- velvoittaa vastaajat maksamaan jokaiselle kantajalle yhden euron vahingonkorvausta
- velvoittaa vastaajat korvaamaan oikeudenkäyntikulut, arviolta 30 000 euroa korkoineen.

3 Kantajat ovat jättäneet ensimmäiseen oikeusasteen tuomioistuimeen 9.10.2003 välitoimihakemuksen, jossa vaaditaan muun muassa sen toteamista, että vastaajina olevien toimielinten on keskeytettävä Turkin tasavallan Euroopan unioniin liittymistä koskevan hakemuksen käsittely ja aloitettava se uudelleen vasta, kun kyseinen valtio on ensin tunnustanut yllä mainitun kansanmurhan.

Oikeudellinen arviointi

Asianosaisten lausumat

4 Kantajien mukaan ensimmäinen tekijä, joka synnyttää yhteisölle sopimussuhteen ulkopuolisen vastuun, on se tosiseikka, että Eurooppa-neuvosto on Helsingissä (Suomi) 10. ja 11.12.1999 pidetyssä kokouksessaan virallisesti myöntänyt Turkille aseman hakijavaltiona, jonka tarkoitus on liittyä Euroopan unioniin, ilman että liittymisen ehdoksi olisi asetettu se, että mainittu valtio tunnustaa ennen liittymistä yllä mainitun kansanmurhan. Lisäksi kantajat huomauttavat, että Turkin tasavalle on myönnetty liittymistä valmisteleva kumppanuus, joka tarkoittaa nimenomaan huomattavaa apua, joka mahdollistaa kyseisen valtion sitoutumisen pysyvästi liittymisen tielle. Tässä suhteessa he viittaavat useihin toimiin muiden muassa Turkin tasavallalle osana liittymistä valmistelevaa strategiaa annettavasta avusta ja erityisesti liittymistä valmistelevan kumppanuu-

den luomisesta 26 päivänä helmikuuta 2001 annettuun neuvoston asetukseen (EY) N:o 390/2001 (EYVL L 58, s. 1), liittymistä valmistelevasta rahoitustuesta Turkin tasavallalle ja asetusten (ETY) N:o 3906/89, (EY) N:o 1267/1999, (EY) N:o 1268/1999 ja (EY) N:o 555/2000 muuttamisesta 17 päivänä joulukuuta 2001 annettuun neuvoston asetukseen (EY) N:o 2500/2001 (EYVL L 342, s. 1) ja Turkin tasavallan liittymistä valmistelevan kumppanuuden periaatteista, ensisijaisista tavoitteista, välitavoitteista ja edellytyksistä 8 päivänä maaliskuuta 2001 tehtyyn neuvoston päätökseen 2001/235/EY (EYVL L 85, s. 13).

- 5 Toimimalla tällä tavalla vastaajina olevat toimielimet ovat kantajien mukaan räikeästi jättäneet ottamatta huomioon vuoden 1987 päätöslauselman. Kyseisessä päätöslauselmassa parlamentti on julistanut, että se seikka, että Turkin hallitus on kieltäytynyt tunnustamasta mainittua kansanmurhaa, muodostaa ylivoimaisen esteen Turkin tasavallan mahdollisen jäseneksiliittymisen käsittelylle.
- 6 Kantajien mukaan vuoden 1987 päätöslauselma on oikeudellinen toimi, jolla, kuten suosituksilla ja lausunnoilla, voi olla oikeusvaikutuksia (asia C-322/88, Grimaldi, tuomio 13.12.1989, Kok. 1989, s. 4407, Kok. Ep. X, s. 303). Käsiteltävänä olevassa asiassa vuoden 1987 päätöslauselma tuottaa tai sen on tarkoitus tuottaa suhteessa kolmansiin osapuoliin sellaisia oikeusvaikutuksia, jotka ulottuvat parlamentin töiden sisäisen järjestämisen ulkopuolelle (yhdistetyt asiat T-222/99, T-327/99 ja T-329/99, Martinez ym. v. parlamentti, tuomio 2.10.2001, Kok. 2001, s. II-2823). Itse asiassa parlamentin voidaan katsoa julkisesti asettaneen yllä mainitulla päätöslauselmalla Turkin tasavallan yhteisöihin liittymiselle erityisehdoksi sen, että mainittu valtio tunnustaa kyseessä olevan kansanmurhan ennen liittymistä. Lisäksi päätöslauselmassa käytetty terminologia ei jätä mitään epäselvyyttä yhteisöjen toimielimen tarkoituksien suhteen.
- 7 Kantajat muistuttavat tässä yhteydessä, että parlamentilla on ollut Euroopan yhtenäisasiakirjan voimaantulosta 1.7.1987 lähtien ETY:n perustamissopimuksen sittemmin kumotun 237 artiklan nojalla toimivalta vastustaa Turkin tasavallan liittymistä yhteisöihin, ja huomauttavat, että myöhemmin Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 49 artiklasta seuraa vaatimus parlamentin puoltavasta lausunnosta. He korostavat, että vuoden 1987 päätöslauselma on julkaistu ja siten saatettu heidän tietoonsa tämän ajankohdan jälkeen, nimittäin 20.7.1987.

- 8 Tästä seuraa, että heille on syntynyt vuoden 1987 päätöslauselmasta perusteltu luottamus siihen, että parlamentti käyttäisi veto-oikeuttaan Turkin tasavallan liittymisen suhteen, tai yleisemmin siihen, että kyseinen toimielin vastustaisi Turkin tasavallan hakemuksen käsittelyä niin kauan kun tämä ei ole tunnustanut kyseessä olevaa kansanmurhaa. Edellä 4 kohdassa mainitut tapahtumat loukkaavat tätä perusteltua luottamusta.
- 9 Kantajat väittävät siis, että koska yhteisö on asettanut itselleen velvoitteen toimia tietyllä tavalla ja velvoitteen saavuttaa tietty tulos, jo sen toteaminen, että vuoden 1987 päätöslauselman määräyksiä ei ole otettu huomioon, on riittävä peruste todeta, että yhteisön oikeutta on rikottu riittävän ilmeisellä tavalla.
- 10 Kantajat vetoavat myös siihen, että on loukattu useita perusoikeuksia, kuten ihmisoikeuksien ja perusoikeuksien suojaamiseksi Roomassa 4.11.1950 allekirjoitetun yleissopimuksen 3 artiklassa taattua oikeutta olla joutumatta kohdelluksi epäinhimillisellä tai halventavalla tavalla ja 8 artiklassa taattua oikeutta nauttia yksityiselämän kunnioitusta.
- 11 Lopuksi kantajat korostavat, että heille on aiheutunut aineetonta vahinkoa, koska he ovat armenialaisten yhteisön jäseniä sekä kansanmurhasta pelastuneiden henkilöiden jälkeläisiä.
- 12 Kantajat huomauttavat, että tämän takia vastaajina olevien toimielinten menettely loukkasi heidän arvokkuuttaan ottaen huomioon sen seikan, mitä he korostavat, että yllä mainitun kansanmurhan uhrien muisto ja huoli historiankirjoituksen totuudenmukaisuudesta ovat olennainen osa kaikkien armenialaisten arvokkuutta. Lisäksi kansanmurha on olennainen osa historiaa ja Armenian kansan identiteettiä, minkä takia vastaajina olevien toimielinten menettelyllä on kantajien omaan identiteettiin vaikutuksia, joita on mahdoton korjata. Sen

kyseenalaistaminen, onko yllä mainittu kansanmurha todella tapahtunut, sysäisi armenialaisten yhteisön yhteiskunnan ulkopuolelle ja aiheuttaisi sen keskuudessa alemmuudentunnetta. Niinpä Turkin tasavallan asenteen seurauksena on kantajien syrjäyttäminen, koska kantajia pidetään toisen luokan uhreina. Näissä olosuhteissa kantajat tuntevat edelleen kokeneensa suurta vääryyttä, mikä estää heitä viettämästä suruaikaansa asianmukaisella tavalla.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

- 13 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 111 artiklan mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin voi jatkamatta asian käsittelyä ratkaista asian perustellulla määräyksellä, jos kanne on selvästi täysin perusteeton. Kannekirjelmän huomioon ottaen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo, että se voi ratkaista pääasian kuulematta vastaajina olevien toimielimien huomautuksia ja ilman suullista käsittelyä.
- 14 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan yhteisö on EY 288 artiklan toisessa kohdassa tarkoitetussa sopimussuhteen ulkopuolisessa vastuussa vahingosta ainoastaan, jos seuraavat edellytykset täyttyvät: yhteisön toimielimien moitittu toiminta on lainvastaista, vahinko on tosiasiallisesti syntynyt ja toiminnan ja väitetyn vahingon välillä on syy-yhteys (asia 26/81, *Oleifici Mediterranei v. ETY*, tuomio 29.9.1982, Kok. 1982, s. 3057, 16 kohta; asia T-175/94, *International Procurement Services v. komissio*, tuomio 11.7.1996, Kok. 1996, s. II-729, 44 kohta; asia T-336/94, *Efisol v. komissio*, tuomio 16.10.1996, Kok. 1996, s. II-1343, 30 kohta ja asia T-267/94, *Oleifici Italiani v. komissio*, tuomio 11.7.1997, Kok. 1997, s. II-1239, 20 kohta).

- 15 Jos yksikin näistä edellytyksistä jää täyttymättä, vaatimus on kokonaisuudessaan hylättävä, eikä ole tarpeen tutkia sopimussuhteen ulkopuolisen yhteisön vastuun muita edellytyksiä (asia C-104/97 P, Atlanta v. Euroopan yhteisö, tuomio 14.10.1999, Kok. 1999, s. I-6983, 65 kohta).
- 16 Käsiteltävänä olevassa asiassa kantajat vetoavat kahteen seikkaan, joihin yhteisön sopimussuhteen ulkopuolinen vastuu voi perustua. Ensinnäkin siihen, että Helsingin Eurooppa-neuvosto on 10. ja 11.12.1999 hyväksynyt Turkin tasavallan hakijavaltioksi, jonka tarkoitus on liittyä Euroopan unioniin, toiseksi siihen, että kyseiselle valtiolle on myönnetty Euroopan unioniin liittymistä valmisteleva kumppanuus.
- 17 Turkin tasavallan hyväksymisestä hakijavaltioksi, jonka tarkoitus on liittyä Euroopan unioniin, täytyy todeta, että kyseessä on Eurooppa-neuvoston, joka ei EY 7 artiklan mukaan ole yhteisön toimielin, päätös. Kuten edellä 14 kohdassa muistutettiin, ainoastaan yhteisön toimielimen toiminta voi synnyttää yhteisölle sopimussuhteen ulkopuolisen vastuun. Näin ollen perustelu, jonka mukaan Turkin tasavallan hyväksyminen hakijavaltioksi, jonka tarkoitus on liittyä Euroopan unioniin, aiheuttaisi yhteisölle vahingonkorvausvelvollisuuden, on hylättävä.
- 18 Siitä tosiseikasta, että Turkin tasavallalle on myönnetty liittymistä valmisteleva kumppanuus, on todettava, että kantajat perustavat väitteensä siihen, että vastaajina olevien toimielinten toiminta on laitonta, koska se on vastoin vuoden 1987 päätöslauselmaa.

- 19 Tässä suhteessa on riittävää todeta, että vuoden 1987 päätöslauselma on luonteeltaan puhtaasti poliittisia julistuksia sisältävä asiakirja; tällaisia julistuksia parlamentti voi muuttaa milloin tahansa. Sillä ei tästä syystä voi olla laatijaansa eikä sitä suuremmalla syyllä vastaajina olevia toimielimiä sitovia oikeusvaikutuksia.
- 20 Tämä peruste on riittävä myös sen väitteen hylkäämiseksi, että vuoden 1987 päätöslauselma olisi voinut synnyttää kantajissa perustellun luottamuksen siihen, että toimielimet noudattavat mainittua päätöslauselmaa (ks. vastaavasti yhdistetyt asiat 87/77, 130/77, 9/84 ja 10/84, Salerno ym. v. komissio ja neuvosto, tuomio 11.7.1985, Kok. 1985, s. 2523, 59 kohta ja yhdistetyt asiat C-213/88 ja C-39/89, Luxemburg v. parlamentti, tuomio 28.11.1991, Kok. 1991, s. I-5643, Kok. Ep. XI, s. I-505, 25 kohta).
- 21 Perusoikeuksien väitetystä loukkaamisesta (katso edellä 10 kohta) on riittävää todeta, että kantajat tyytyvät väittämään, että tällainen loukkaaminen on tapahtunut, selvittämättä, miten se johtuu vastaajina olevien toimielinten käsiteltävänä olevassa asiassa moititusta toiminnasta.
- 22 Lisäksi voidaan huomauttaa, että kantajat eivät ole selvästi osoittaneet, että syy-yhteyttä koskeva edellytys on käsiteltävänä olevassa asiassa täyttynyt.
- 23 Itse asiassa kantajan on vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan näytettävä toteen, että suora syy-yhteys on olemassa kyseisen toimielimen tekemäksi väitetyn virheen ja väitetyn vahingon välillä (asia T-220/96, EVO v. neuvosto ja komissio, tuomio 24.4.2002, Kok. 2002, s. II-2265, 41 kohta oikeuskäytäntöviittauksiin). Lisäksi kyseessä olevan toimielimen virheellisen toiminnan on oltava tämän

vahingon välitön ja määräävä syy (asia T-614/97, Aduanas Pujol Rubio ym. v. neuvosto ja komissio, määräys 15.6.2000, Kok. 2000, s. II-2387, 19 kohta; yhdistetyt asiat T-611/97, T-619/97–T-627/97, Transfluvia ym. v. neuvosto ja komissio, määräys 16.6.2000, Kok. 2000, s. II-2405, 17 kohta ja asia T-201/99, Royal Olympic Cruises ym. v. neuvosto ja komissio, tuomio 12.12.2000, Kok. 2000, s. II-4005, 26 kohta; tämän tuomion yhteisöjen tuomioistuin on vahvistanut muutoksenhaussa asiassa C-49/01 P, Royal Olympic Cruises ym. v. neuvosto ja komissio, määräys 15.1.2002, ei julkaistu oikeustapauskokoelmassa).

24 Käsiteltävänä olevassa asiassa kantajien perusteluista ilmenee, että aineeton vahinko johtuu siitä, että Turkin hallitus on kieltäytynyt tunnustamasta kyseessä olevaa kansanmurhaa, eikä vastaajina olevien toimielinten moititusta menettelystä. Näin ollen kantajat eivät ole mitenkään osoittaneet, että vastaajina olevien toimielinten toiminta olisi väitetyn vahingon välitön ja määräävä syy.

25 Toisaalta yhtenä edellytyksenä on, että kantajien kärsimä vahinko on todellinen ja varma, ja tältä osin on todettava, että kantajat ovat vedonneet kannekirjelmässään ainoastaan yleisesti armenialaisten yhteisön kärsimään aineettomaan vahinkoon osoittamatta millään tavalla heidän itsensä henkilökohtaisesti kärsimän vahingon tosiasiallisuutta ja laajuutta. Näin ollen kantajat eivät ole toimittaneet ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelle tietoja, jotka mahdollistaisivat sen seikan toteamisen, että kantajille on todellakin henkilökohtaisesti aiheutunut todellista ja varmaa vahinkoa (ks. vastaavasti asia T-99/98, Hameico Stuttgart ym. v. neuvosto ja komissio, tuomio 2.7.2003, Kok. 2003, s. II-2195, 68 ja 69 kohta).

26 Nämä seikat huomioon ottaen kantajat eivät ole selvästi osoittaneet, että yhteisön sopimussuhteen ulkopuolisen vastuun edellytykset ovat täyttyneet.

- 27 Edellä mainitusta seuraa, että vahingonkorvausvaatimus on selvästi täysin perusteeton.

Oikeudenkäyntikulut

- 28 Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 87 artiklan 2 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, veloitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut.

- 29 Nyt käsiteltävänä olevassa asiassa työjärjestyksen 111 artiklan nojalla annettava määräys annetaan kuitenkin ennen kuin vastaajat ovat antaneet vastineensa ja ovat voineet vaatia oikeudenkäyntikulujen korvaamista. Tämän vuoksi on sovellettava työjärjestyksen 87 artiklan 3 kohtaa, jonka mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin voi määrätä oikeudenkäyntikulut jaettaviksi asianosaisten kesken, jos siihen on erityisiä syitä.

- 30 Koska kanne on hylätty, kantajat veloitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Näillä perusteilla

**YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN
TUOMIOISTUIN (ensimmäinen jaosto)**

on määrännyt seuraavaa:

- 1) Kanne hylätään.
- 2) Kantajat veloitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Annettiin Luxemburgissa 17 päivänä joulukuuta 2003.

H. Jung

kirjaaja

B. Vesterdorf

presidentti